

NSL & kraftmarkedet post - brexit

Tor Eigil Hodne
REMAP
15 desember 2020

Statnett

- Sammen med britiske National Grid, Kvilldal – Blyth, 722 km
- Prosjektet er on-track for åpning i desember 2021, men økt usikkerhet om handel
- NSL vil koble de nordiske og britiske markedene sammen for første gang, og gi fordeler på begge sider av kabelen.
- Når det blåser i England og vindkraftproduksjonen er høy, kan vi i Norge kjøpe rimelig kraft fra britene og la vannet ligge i magasinene våre. Når det er lite vind og større behov for kraft i England kan de så kjøpe vannkraft fra oss. Denne utvekslingen av grønn energi gir blant annet:
 1. Økt **forsyningssikkerhet** fordi vi kan importere mer strøm til en rimeligere pris dersom det er stram kraftsituasjon i Norge.
 2. Økt **verdiskaping** for Norge fordi vi får mer igjen for kraften når vi har overskudd av den.
 3. **Klima**: Tilrettelegging for å øke produksjon og forbruk av fornybar energi i Norge og England og dermed bidra til klimanøytralitet
 4. Mer **forutsigbar forsyningssituasjon** og pris over året og mellom ulike år

Hva er Brexit?

- Brexit = prosessen der Storbritannias trekker seg ut av EU 31. januar 2020
 - Folkeavstemning i juni 2016
 - 52% av de britiske velgerne støttet Storbritannias utmelding (exit) fra EU.
 - Brexit formelt initiert 29. mars 2017 ihht artikkel 50 i Lisboa-traktaten
- Storbritannia **forlot EU formelt 31 januar 2020**
- **Utmeldings-avtalen** ("Withdrawal-agreement"): vilkår for Storbritannias utmelding
 - **Overgangsperioden slutter** formelt 31. desember 2020, midnatt (EU)
 - Storbritannia følger EUs regler og **deltar i det indre markedet**; kontinuitet i handel under forhandlinger
- **Politisk erklæring** om framtidige relasjoner EU / UK.
- 2017-2019: intern debatt i Storbritannia om "myk" eller "hard" Brexit / IM
- Det tredje alternativet er er "No Deal" Brexit.

Hard og myk brexit

- Theresa Mays : "**Myk brexit**" mulig (britisk IM medlemskap og tollunion)
 - Storbritannia ut av EUs politiske strukturer, men beholdt eksisterende ordningene for handel,
 - Inkludert energihandel og fortsatt deltakelse i det europeiske energimarkedet.
 - EØS-kompatibel = the Norwegian Solution
- Parlamentarisk "deadlock" -Theresa May gikk av 24 juli 2019
- Boris Johnson statsminister, forsterket av et 80-seters flertall i Underhuset fra november 2019
 - Krevde en "**hard**" **brexit**, UK forlater det indre marked, tollunionen og energimarkedet.
 - Medfører betydelige endringer i det eksisterende forholdet mellom UK og EU.
 - No Deal = Handels-forstyrrelser og mindre effektiv energihandel ++
- **Betydelige forskjeller mellom en handelsavtale som blir avtalt og "no deal"**

Brexit: Deal 2021

Dersom **handels-avtale**, følgende hovedområder:

1. Felles forpliktelser om klima.
2. Rammeverk for krafthandel, forsyningskapasitet og energihandelssamarbeid.
3. Knytter Storbritannias til ETS.

Mellomlandsforbindelser :

1. "Partene skal rådføre seg med hverandre, eller koordinere når det er hensiktsmessig, om utvikling av mellomlandsforbindelser."
2. *Forward capacity allocation* og tildelingsprosedyrene skal være transparente, markedsbaserte og ikke-diskriminerende.
3. Minimere begrensninger på mellomlandsforbindelser

Brexit deal 2021, konsekvenser

Utfordring: Felles regler ("level playing field") vs suverenitet

- Bindende prinsipper for statsstøtte, forplikter Storbritannia til å opprette en sterk, uavhengig regulator og en uavhengig prosess for tvisteløsning.

Hva betyr en eventuell avtale for NSL?:

- Like konkurransevilkår gode rammevilkår = effektiv handel mellom Norge og Storbritannia.
- NSL åpner innenfor en rammeverket relativt god flyt i energihandelen.
- Avtale gir stabil ramme for Storbritannias forhold til Norge og EFTA.
- Tidsaspektet: Avtale før norske energi forhandlinger, som vil bygge på avtalen mellom Storbritannia og EU.

Brexit No Deal

- Strømflyten mellom Storbritannia og Norge via mellomlandsforbindelser vil ikke lenger være underlagt EU-lovgivning knyttet til EUs indre energimarked.
- EUs forordning om energimarkedsintegritet og åpenhet (REMIT), som forbyr innsidehandel og manipulering av energimarkedet og sørger for overvåking av markedet av regulatorer, vil opphøre å gjelde i Storbritannia. Flertallet av det eksisterende REMIT-regimet vil bli opprettholdt innenlands i Storbritannia med minimale endringer.
- Tariffer vil ikke gjelde for elektrisitetshandel, handelen vil bli mindre effektiv.
- Storbritannia vil ikke være bundet av EU restriksjoner på statsstøtte utover WTO. Det kan potensielt kan forvride markedsforholdene for handel på mellomlandsforbindelsene

Brexit No Deal - NSL

- Statnett og National Grid samarbeider med myndigheter og regulatorer i Norge, EU og Storbritannia: **Alternativ handelsløsning** forberedt lenge
- Den britiske regjeringen ønsker "**så effektive regler som mulig** og gi hvert tilknyttet marked den nødvendige informasjonen for å sikre at handlene gjennomføres."
- Felles innsats for å **minimere usikkerhet**
- Mulig **destabiliserende** effekt på UK politikk, økt støtte til skotsk folkeavstemning
- Bilateral avtale mellom UK og Norge / EFTA og Norge kan **bøte på skadene** dersom de dekker strømhandel
- Kan **knytte Storbritannia tettere til Norge og EØS/EFTA-landene**
- Må balanseres med EU, Norges EØS medlemskap i Eus indre energi marked.

	Vennlig no-deal	Moden no-deal	Bitter no-deal
Hva skjer?	<ul style="list-style-type: none"> Forhandlingene fortsetter, mens man sakte blir enige om LPF og fisk. Ikke i stand til å fullføre omfattende avtale innen 31/12, eller de kan fullføre en, men det er ikke tilstrekkelig tid til å ratifisere den. En rekke ensidige tiltak og mini-avtaler på områder som luftfart er implementert for å minimere forstyrrelser. 	<ul style="list-style-type: none"> Forhandlingene bryter sammen før overgangsperioden er over. Dette fører til alle konsekvensene av no-deal, inkludert toll og kvoter på varer og en mindre effektiv handel med strøm over IC. Etter en periode på noen måneder i et No Deal-scenario, anerkjenner de to sidene ulempene i situasjonen og gjenopptar forhandlingene, som til slutt fører til deal 	<ul style="list-style-type: none"> Forhandlingene mislykkes, begge sider skylder på hverandre. Storbritannia bryter WA via lovforslaget om det indre marked og skatteloven.
Konsekvenser for rammeverk	<ul style="list-style-type: none"> Dette vil sannsynligvis møte liten motstand i UK, ettersom regjeringen lenge har etterspurt separate mini-avtaler. Dette vil kreve at EU gjør noe som det konsekvent har sagt at det ikke ville gjort, å akseptere mini-avtaler og a la carte tilnærming. 	<ul style="list-style-type: none"> Foretrukne utfallet for mange på EU siden Kan føre til et tettere øk. forhold mellom de to sidene Mange sentrale aktører på britisk side vil beskyldte regj. for å kapitulere overfor EU. UK kan klandre EU og hindre nye samtaler. 	<ul style="list-style-type: none"> Under dette scenariet; mye mistillit Veien tilbake til forhandlingsbordet er betydelig lengre.
Effekt på IC	<ul style="list-style-type: none"> En mer omfattende avtale oppnås tidligere i 2021, reducerer regulatorisk usikkerhet Rask igangsettelse av Norge & EFTA sporet 	<ul style="list-style-type: none"> NSL vil sannsynligvis åpne på WTO-vilkår /alternativ handelsløsning Kan bli erstattet av et tettere energiforhold v. ny avtale &mer effektiv strømhandel på lang sikt. 	<ul style="list-style-type: none"> UK fra IEM til 3. land / WTO over natten Alternativ handelsløsning UK deltakelse i EU's energiprosjekter, inkludert offshore/Nordsjøen avtar. UK utnytter statsstøtte for å støtte egen produksjon / "self sufficiency" Skotsk uavhengighet styrkes?

Framtiden er usikker

1. Selv om Storbritannia og EU er enige om en handelsavtale, vil forholdet mellom dem være relativt usikkert, sammenlignet med dagens gjenspeiler det faktum at de to sidene utvikler mekanismer for å **håndtere divergens, snarere enn konvergens (som innen for IEM)**.
2. Betydelig avvik fra UK kan føre til mottiltak fra EU og **spille over på andre sektorer**. Dette vil for eksempel bety at en tvist om fisk kan føre til at EU kan suspendere deler eller hele energiavtalen.
3. **No Deal er nå et sannsynlig utfall av brexit**: Dermed står Storbritannia og EU overfor en varslet kollaps fra nyttår til tross kriseplaner (contingency plans). Sammen med den pågående koronakrisen kan dette akselererer både markedsrestriksjoner, proteksjonistiske tendenser og regulatoriske hindre mellom EU og UK (kan også påvirke oss gjennom EØS).
4. Til tross for vaksine fremgang, kan **korona-krisen** forstyrre den britiske regjeringens evne til å forhandle med Norge, påvirke i den britiske økonomien ytterligere negativt, og **skape forsinkelser**.
5. Statsminister Johnson har lovet at Storbritannia skal bli **selvforsynt med energi**. Selv om både den britiske regjeringen og regulatoren Ofgem har støttet utviklingen av mellomlandsforbindelser har flere uttrykt skepsis til energiimport. Meningsmålinger viser at 59% av britene mener Storbritannia har blitt for avhengig av energi fra utlandet (ikke ulikt Norge).